

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton, félíven.
Előfizetési ár: egész évre 48 kor., félívre 24 kor.
Egyes szám ára egy korona.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Debreczen, Kollégium
ide keli küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Március.

Derős napsugártól mosolygó orcával itt van köztünk ismét az örökké ifjú Március, hogy prédikálja nekünk az Isten nagyságát és szent valóságunk vígasztaló igazságait. Másoknak — lehet — mástól pirosílik az arcuk márciusi szellőre, másért dobban a szívük márciusi verőfényen: nekem első sorban úgy tűnik fel a tavasz ebredése, mint a legnagyobb apologeta, a hit, remény és szeretet legnagyobb apostola.

Kiülök a tavaszi napfényre és gyönyörködöm a feltámadás ezer meg ezer példában előtttem álló bizonyágán. A nap heve szinte átforrósítja a meleg ruhát, de ime pár lépéssel arrább az árnyékban még ott fehérlik a hó, a csak alig eltávozott tél fagyos maradványa. A kertész emez oldalon már tisztítgatja a füvet az őszi száraz falevelektől, hogy hadd emelhessék büszkén fel a kicsiny fűszálak gyöngye derekukat. De nem láttam még olyan együgyűt, akinek az jutott volna eszébe, hogy mert emitt már felengedett a föld, amoda az árnyékos helyen megmaradt hóra forró vizet öntögessen, hogy ott se legyen már nyoma a télnek.

Nézegetem az orgonabokrot, gazdag, duzzadt rügyeivel. Szép egyenlő tél volt az idén; korán jött napsugár nem csalogatta a kis virágokat s a fák apró rügyeit időelőtti bontakozásra. Így most épen, erősen, életet ígérően állanak előttem. Ha tél derekán, idő előtt jött volna csalfa meleg, most ezek a szép duzzadt rügyek mind szétbomlottak, elsorvadtak volnának a kora meleget felváltó fagytól. Így jó az lám, ha a telet nem akarjuk megszakítani idő előtti tavasszal. Így jó az, ha végig szenvedjük becsülettel a tél hidegét, hogy vidám tavaszban, meleg nyárban, gyümölcsöntő őszen lehessen részünk.

A bokrok között ott zümmög már a parányi méh is, alig várva, hogy hosszú téltelenség után smét munkához láthasson. Lám ez a kis állat

alig veszi hasznát fáradságos munkájának, hiszen alig van egyéb gyönyörűsége, mint a nyári munka után a téli tartós pihenés, akárcsak a földművelő embernek. És munkájával nemcsak a királynét és nemcsak udvarát tartja el, hanem nekünk is juttat kedves táplálékot. És mégsem panaszkodik senki, hogy a méhek haszontalan és ostoba állatok, amelyeket más, okosabb, szebb és boldogítóbb társadalmi berendezésre kell nevelni.

Megmozdul más rovaroknak egész légiója s itt-ott már látni színes lepkét is, mely talán a föld legszebbjének gondolja magát cifra, de idétlen szárnyával. Ismerlek jól: hiába parádézol, hernyó voltát, rüt, otromba és utálatos és hiába szállasz most virágról virágra, hernyó leszel megint, rüt, otromba és utálatos. Most lepke korodban is hitványabb vagy, mint a szürke méh, mert az dolgozik, te meg csak elorzod a virág kincsét; az ha piciny is, szűrni tud, ha kell, téged meg jeüt akármily apró gyerek.

Szegény kis gyöngye rügyek, rátok esik ismét a színes pillangóról a tekintetem. Most nem is sejtitek, mennyi veszedelem ront rátok ezekből a tarka élősdiékből. A rüt hernyóknak egész raja mászik szelíd testetekre, elrágva, pusztítva a gyöngye hajtásokat. Ha nem jó a gazda s elhanyagolja a fát, pusztulás a sorsa a leveleknek s a virágszáraknak, melyek majd gyümölcsök hordozói lennének. Sőt megesik az is, hogy haszontalan a gazda szorgalma, mégis elszaporodik a pusztító állat, meddővé, kopárrá rondítva a szomorú ágakat. Ám az életerős fa elbirja az ilyen durva pusztítást is és ha nem ebben az évben, hát a jövőben, gyümölcsötől terhelten hajladoznak az egészséges ágak.

Most még szintelen, szürke-barna a gyümölcsös kert. Ám, ha Isten velünk, nem sokára ki pattannak a rózsaszín és fehér virágok és bódító illatukkal, szemkápráztató szinpompájukkal megtöltik a lelket édes reménységgel: ha a munkára rendelt nyarat nem töltjük tétlenül, szán-

kat megédesíti a gazdag termés zamatos gyümölcse.

Március, te deli szép napsugáros ifjú, prédikálj minékünk hitről, reménységről.

Kun Béla.

Tárca

Dr. Baksay Sándor püspök levele

Sass Bélához*

Kedves Barátom!

Mikor én új házas voltam s a mézeshetekben az első viziteket rovogattuk a tisztos korú nagybácsiknál és nagynéniknél: ezek, t. i. a nagybácsik mindig a menyecskének adták az elsőséget a csókolódási aktusnál. Ezt örököltém tőlök — egyebet nem is, eltanultam tőlük s ezt a tudományomat a kellő korlátok közé határolva alkalmazom most veletek szemben, beszámolván a csókokról.

Egyet feleségem részéről a hugomasszonynak ajkaira, egyet a magam részéről az ő kezeckéire s ugyan csak egyet a magam részéről a te üdvözlő ajkaidra.

Ami már az én újabb méltóságomat, — rectius szolgálatomat illeti, elébb gyászoljuk meg elődömnök elhanyagolt munkás kezeit, azután pedig rám vonatkozólag újítsuk fel az ősi debreczeni anekdotát, mikor az egyik öreg esperes, a papi censura alkalmával, a neoprocedensnek, aki a zsidó nyelvből tulságosan ártatlannak mutatkozott, — azzal kelt védelmére: „Eh' bit az a sidó gyelf? Én se tudtamb, bég is esperes vagyok!” Mire a komája azt felelte: „Bert következett kendd!” Tehát én is: „bert következtemb!” Ami elég baj olyan emberre nézve, aki életkorát nem is esztendő, hanem bölcsen a napok száma szerént jelentgetvén magának, ebben az esztendőben már a 30.000-ik napját fogja innepelni, ha megéri az aratást.

No de ott lesz gróf Degenfeld, a szintén korelölülő elnöktárs, akivel együtt kezdtük a korjegyzőségen (és egy korjegyzőség többet ér száz korelnökségnél, — ezt maga a gróf is elismeri és aláírja). Ő ugyan jóval fiatalabb nálam idejére, de jóval idősebb közszolgálatában, — tehát ha majd a rakoncátlan elemeket kell az obstrukciók alkalmával regulálni, — nem marad el az unokaöcsésétől stb. stb.

Köszönts nevében Géressy Kálmánt. Legyetek áldottak! Hü barátod Baksay Sándor.

*mikor ez őt, mint a református egyetemes konvent új lelkes elnökét üdvözlötte. A levél nincsen ugyan keltezve, de 1914 január 27. érkezett Debreczenbe s elejétől végig a nagynevű püspök sajátkezű írása (a borítékon is). Közöljük e levelet egyebek mellett már csak azért is, mert szerintünk Baksay Sándor minden írása megérdemli, hogy nyilvánosságra jusszon.

Szerkesztő.

Közélet

Öszinteség, komolyság.

Aki az önfegyelmelés gyakorlásával eljutott az erkölcsiségnek arra a fokára, hogy minden más mellétekintetet elhagyva, egyedül a jóhoz, igazhoz kapcsolja magát és ettől, cselekedeteiben és egyéni viselkedésében semmi sem tántorítja el: az ilyen ember megtette az első lépést a keskeny úton, amely az életre visz. Emberi gyarlóságunk azonban oly nagy, hogy éppen itt, az első lépés után, még nagytudású emberek is megszedülnek és a helyes útról lesiklanak.

Egészen megismétlődik a gyermekkor játszi fantáziája naiv balgatagságával, vagy a kicsinyek között nem egyszer önként jelentkező irigység a maga rúttságában, amelyet a meglett kor tapasztalatai csak azért takargatnak, hogy csunyaságuk annál nyilvánvalóbb legyen a leleplezéskor. Értem ezt úgy, hogy a kis gyermek, ha két-három szót megtanul a német nyelvből, már azt ujságolja mindenkinek, hogy tud németül; ha székre áll, eldicsekszik, hogy milyen nagy; ha szép ruhát kapott, irigy szemmel nézi új köntösbe öltözött társát s ha valamit kevés ismeretével meg tudott fejteni, sokért nem adná, ha barátai arra nem tudnának eljutni a maguk esztétől. Hasonlóképpen a nagy gyermek, az ember. Megállapítja magáról, hogy az erkölcsi igazságok lényegéhez eljutott, s megbizonyosodik affelől, hogy ő az örök erkölcsi elvek szerint él és kiküszöbölt magából minden gonosz indulatot, amely emberi méltóságával ellenkező cselekedetre sarkalná; többszörös próbák kiállásával meggyőződött arról is, hogy lelke fegyelmelni tudja egész földi lényét és ekkor, az erkölcsiség eme magaslatán, önelégültség tölti el bensejét: Milyen jó, milyen nemes is vagyok én, nem olyan, mint egyéb emberek; vagy esetleg észrevévén, hogy felebarátja hasonló erkölcsi magaslatra törekszik, irigység száll lelkébe: Ezt az embert lehetetlenné kell tennem, ha másként nem, az erkölcsi elveknek reá s másokra enyhébb alkalmazásával, mert különben az én erkölcsi súlyom veszít értékében, ha más is hasonlóan önfegyelmelő, mint én.

Óh, az a példázat a kisépért házról, gyakran testet öltött valóság. „Mikor a tisztátalan lélek kimegy az emberből, víz nélkül való helyeken jár, nyugalmat keresve és nem talál: akkor azt mondja, visszatérek az én házamba, ahonnét kijöttem. És odamenvén, üresen, kisöpörve és fölékesítve találja azt. Akkor elmegy és vesz maga mellé más hét lelket, gonoszabbakat ömágánál és bemenvén, ott lakoznak; és ennek az embernek utolsó állapota gonoszabb lesz az elsőnél“ (Mt. 12⁴³⁻⁴⁵). A haszonleső, avagy tékozló, vagy másfajta bűnbűnben leledző ember kisépéri lelkéből emez egyetlen gonosz lelket az önfegyelmelés által és a szép, tiszta, felékesített házba szinte észrevétlenül enged be

az önhittséget, irigységet, farizeusi képmutatást és egyéb gonosz lelkeket.

Ezért ügyeljen az önfegyelmező, hogy ha már eljutott az önfegyelmezésig, vissza ne essék, hanem szavaival és cselekedeteivel legyen őszinte és komoly. — Őszinte, aki nem tűr semmi képmutatást, úgy nyilatkozik, amint érez, mert tudja, hogy úgy érez, amint becsületes és jellemes embernek éreznie kell. Nem huny szemet a maga fogyatkozásai előtt, hanem azokat őszintén, igazán megbírálván, magát allandóan fegyelmezi, hogy ezáltal az önelégültség szennyét az alázatosság vizével lemossa. Őszinteségével kész megmondani felebarátjának is a tévedéseit, igazán igyekszik azt jó útra vezetni, sohasem felejtkezvén meg, hogy előbb a tulajdon szeméből vesse ki a gerendát, s csak azután a felebarátjából a szálkát. Mindebben a ténykedésében pedig komolyan jár el, azzal a szent komolysággal, amely az örök élet, vagy megsemmisülés felelősségével bírálja az erkölcsi cselekedeteket. E földön mindenütt helye lehet a ledér kedélyességnek, a léha tréfának, az elmés élének, de az erkölcsiség terén, amely mezőt a vallás éltető erei táplálnak, nincs helye a könnyen félrevezető elméncségnek. Aki akár engedékenységből, akár könnyelműségből, avagy elnézésből és önzésből kegyelgyintéssel kísért mosollyal nyilatkozik másoknak nyilvánvaló vétkeiről, az vagy hasonlóképpen hűnös, vagy ha egyszer az önfegyelmezés útján az erkölcsi magaslatok felé tör, akkor erkölcsi súlyát gonoszra használó, önző, másokat megtevesztetni akaró gonosz lélek.

Az értelmén alapuló önfegyelmezésnek ezért kell két kézzel belefogózni az érzelemben gyökerező őszinteségbe, amely által saját magát folyton féken tartja és a komolyságba, mely megóvjá, hogy másokat tévútra ne vezessen. A pogány Róma az önfegyelmezés kiváló erényével építette fel hatalmas birodalmát és épen az önvizsgálatot mindig éberén követelő őszinteség és komolyság hiánya volt az, ami az érzelem világot rossz irányba vitte elodáig, hogy a császárság elején — a klasszikus történetíró szerint — abba a korba jutottak, amikor sem bűneiket, sem azok orvoslását nem voltak képesek elhordozni („ad haec tempora, quibus nec vitia nostra, nec remedia pati possumus, perventum est”).

A történelem akkor igazán tanítómester az életre, ha tanulunk belőle; az erénynek és erkölcsiségnek szoros kapuja és keskeny útja akkor vezet el igazán az életre, ha az önfegyelmezés lépcsőjéről nem siklunk az önhittségbe, hanem őszintén és komolyan megyünk tovább előre.

E. K.

Halottaink.

Özv. Biky Károlyné, szül. Bánky Katalin, néha Biky Károly szatmári lelkipásztor és esperes özvegye folyó évi február hó 23. napján hosszas szenvedés után

63 éves korában, özvegyiségének 8. évében jobblétre szenderült. A szelíd lelkű keresztyén nőt korán özvegyen maradt leánya és fia gyászolják.

Gaal Kálmán a kisújszállási református egyház főgondnoka, nyugalmazott polgármester, egyházmegyei tanácsbíró és egyházkerületi képviselő életének 74-ik évében elhunyt. Tipikus magyar és tősgyökeres buzgó kálvinista volt fajunk és felekezetünk összes tündöklő jellemvonásaival.

Legyen áldott emlékezetök.

Különfélék.

Debreczeni magyar állami tudományegyetemen a beiratkozást a nehéz közlekedési viszonyokra tekintettel az egyetem tanácsa meghosszabbította. A kari dékánok március hó 20-ig, az egyetem rectora megokolt esetekben április hó 8-ig az utólagos beiratkozást engedélyezi. Debreczen, 1920 március hó 1-én.

Tanítványi hála. Görgey Márton dr. balmazújvárosi orvos szép levél kíséretében 200 koronával járult hozzá a debreczeni kollégium javára indított gyűjtéshez. Ez összeg évenkénti megújítását igéri mindaddig, míg a kollégium iránti fiúi háláját egy nagyobb alapítvánnyal kifejezésre nem juttathatja.

Rózsa Sándor is betöltötte a hetven esztendőt. Valamikor nagyon magasnak tartottuk ezt az életkort s most úgy kell látnunk, hogy nincs semmi bénító hatása a férfi tett erőre. Annak idején — nem is olyan régen — *Horthy* István nagyérdemű egyházmegyei gondnokunk azzal a megokolással vonult vissza a tisztességétől, hogy hetven esztendős öreg embernek már nincs helye közügyek intézésében. S most Degenfeld gróf, György Endre, Márk Endre példájából látjuk, mennyire túlszigorú volt ez az önkritika. A fürge s tán mindenkinél többet dolgozó Rózsa Sándorról ki hinné el, hogy már nyugalomra van hivatva? Csak dolgozzék is tovább, egyházának, hazánknak, mindnyájunknak öröme és

A konfirmált leányok szövetsége folyó hó 14-ik napján vasárnap délután 5 órakor templomi ünnepélyt rendez a Kossuth-utcai templomban, amelyen Dr. Tankó Béla egyetemi tanár fog alkalmi beszédet mondani. Az ünnepély többi számainak a szövetség tagjai látják el.

A debreczeni református tanítótestület 1073 K 33 fillért gyűjtött össze tagjai között, mely összeget Hatvani József elnök a „Hajdúföld” kiadóhivatalának adott át. Az adomány értékét növeli az a köztudomású tény, hogy a tanítók ezekben az elviselhetetlenül nehéz időkben a legnagyobb nélkülözések közt élnek és úgy-

szólván maguktól vonják meg a falatot, hogy a Kollégiumnak adjanak. Igaz szívből fakadó meleg érzés hozta össze e tekintélyes összeget, bizonyosságul annak, hogy a tanítók mindig hálás szeretettel gondolnak vissza az Alma Materre, melynek ősrégi falai közt nevelkedtek.

A mezőtúri presbiterium egyik ülésén Csomasz Dezső lelkészelnök tanulságosan mutatott rá arra a mérhetetlen kárra, amely az egyházat nemcsak anyagi, hanem főképpen lelki téren érte. Rettenetes pusztítás ment végbe az emberek lelkében. Ezeknek gyógyítása most elsőrendű kötelesség. Minden egyháztaggal el kell ismertetni, hogy Isten úr mindenképp felett, akinek engedelmeskedni kell. A lelkészelnök nyíltan kimondja, miszerint kívánatosnak tartja, „hogy menjen végbe egy tisztulási folyamat s a hitetlenek egyszerűen lépjenek ki a hívők szent közösségéből. Akik pedig benn maradnak, legyenek igazán hívek Istenhez, Krisztushoz, egyházhoz, a Krisztusban való élet, hit és szeretetközösséghez”. Őszinte, nyílt és komoly beszéd, amely cselekedeteket kíván.

A csehszlovák imperiumhoz szánt magyarországi részekben szép számmal élnek reformátusok, akik a hazai csoportosítás szerint a dunántúli, tiszáninneni és tiszántúli kerületekhez tartoznak. A csehszlovák állam felszólította Dr. Révész Kálmán tiszáninneni püspököt, hogy a Csehszlovákiához tartozó összes magyar részeket gyakorolja a püspöki joghatóságot. Ő azonban csakis az illetékes egyházkerületek megbízásából vállalta ideiglenesen a tiszáninneni egyházkerületen kívül álló gyülekezetek gondozását.

Március 5. Évtizedek múlva is megdobban a szíve minden debreczeni Kántus-tagnak ezen a napon s visszagondol azokra a kitörölhetetlen kedves emlékekre, amelyek körülöngjék e nappal kapcsolatban. A Kántus ilyenkor tartja kegyeletes emlékünnepei közül a legfényesebbet. Mind, ami szépet, ideálisat ez a dalos egylet létrehozni képes, bőkezűen nyújtja ekkor az ifjúság a gyönyörködő hallgatóságnak. S az idén az énekeremben nincsen hallgatóság, a Kántus is csak egy néhány diák, a többi a március elején kezdődő félévre még nem tudott beérkezni. Ám az emlékezés nem marad el. A kegyes alapítók emléke híven él és munkálkodik, táplálja a reménységet, mely a jelen sivár talajába mind jejjebb-lejjebb bocsátja gyökerét, míg meg nem találja az emberi szívet éltető talaját.

Analfabéták vizsgálata. A november hónapban kezdődött analfabéta tanfolyam, amely Uray Sándor lelképásztor agitációjára Sesztina Jenő kereskedő áldozatkészségével jött össze, folyó hó 2. napján tartotta meg vizsgáját. A tanfolyamra tizenhat nő jelentkezett.

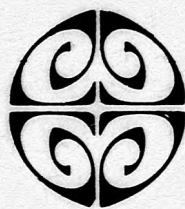
de ez a szám ötre leapadt. Ez az öt azonban Tassy Rózsika tanítónő és Nagy István segédlelkész irányítása mellett nagyon szép eredményt ért el. Értelmesen olvastak, írtak, számoltak és a vallásból szépen feleltek. A szép eredményt felmutató kezdetnek méltó folytatását óhajtjuk.

Csehországban — amint már jeleztük — igen nagy mértékben érezeti erejét a katolikusoknál is a római pápáságtól való elszakadásra irányuló törekvés. Hogy ez mimódon és milyen irányban fog megtörténni, még bizonytalan; az azonban szemtanúk által igazolt tény, hogy manapság alig van olyan cseh család, amelyiknek lakásából hiányoznék a Husz János képe.

Helyreigazítás. Lapunk legutóbbi (7—8.) számában a 30. lap jobb hasábján felülről a 11. és 12. sorban levő mondat így helyesbitendő: „A hátralék kamatokat a moratoriumi rendeletek miatt csak perelni lehetett, de behajtani nem”.

Lapunk legutóbbi (7—8.) kettős száma késve jelent meg, így a múlt héten nem adtunk újabb számot. A mostani is, technikai okokból, csak félves, de remélhetőleg mindezeket pótolni fogjuk.

Cerzurat: Sublt. Stefanica.

**Református zsolttárok,
imakönyvek és
theologiai művek**

**nagy választékban
állandóan kaphatók a**

MÉLIUSZ
KÖNYVKERESKEDÉSBEN

**DEBRECZEN,
FERENCZ JÓZSEF-UT 26.**